

§. 114. Do stowarzyszeń należy:

- staranie o utrzymanie uporządkowanych stosunków między członkami stowarzyszenia i należącymi do niego, zwłaszcza ze względu na terminowanie i służbę,
- załatwianie dotyczących sporów,
- zakładanie i popieranie szkół fachowych i dozór nad niemi,
- utworzenie zakładów celem wspierania członków stowarzyszenia i należących do niego w przypadku choroby lub innej potrzeby i dozór nad tymi zakładami.

§. 121.

Dla załatwienia sporów dodaną będzie starszyźnie zgromadzenia odpowiednia ilość zastępców ze stanu pomocników, których ustanawia władza na czas pewny z pomiędzy najmniejszych i najrozsądniejszych indywidualów tejże klasy.

§. 122.

Przełożonym przysługują prawo wyznaczenia stosownej kary.

§. 123.

Środki pieniężne — na wydatki stowarzyszenia — rozłożone będą na członków stowarzyszenia za przyzwoleniem władzy, mogą być ściągane w drodze administracyjnej.

§. 124.

Jeżeli w jakim stowarzyszeniu jest urządzony zakład wspierania podupadłych pomocników ze wspólnych wkładów właścicieli przedsiębiorstwa i pomocników z powszechnym obowiązkiem udziału, tedy wkładki pomocników nie będą obliczane wyżej nad 3 procenta od złotego zasługi, a wkładka właściciela przedsiębiorstwa, którą z własnych środków dodaje za każdego z swych pomocników, nie wyżej połowy wkładki swych pomocników.

Pomocnicy zapewniony sobie mają udział w administracji takich zakładów (kas wsparcia).

§. 125.

Aby ułatwić wzajemne znalezienie roboty i robotników, utrzymywane będą w stowarzyszeniach otwarte spisy, do których zaciągani będą pomocnicy szukający roboty i właściciele przedsiębiorstw potrzebujący robotników.

Cechy strzegły interesów rzemieślników, zastępowały rzemiosła krajowe przed załataniem przez cudzoziemców. Lecz gdy kraj jest obcemu przemysłowi zupełnie zamknięty, a ograniczona liczba ludzi zaopatruje społeczeństwo materiałami wtenczas przez brak konkurencji przemysł upada. Konkurencja jest potrzebną wszędzie, ale trzeba strzedz pilnie, aby z tego nie wypłynęła szkoda. U nas się rzecz tak przedstawia. Kraj nisko stoi pod względem przemysłu, dla tego zalewają nas obco krajowcy swoimi wyrobami, a ponieważ nie jesteśmy tak zamożni jak zagranica, więc bardzo nam trudno uwolnić się od napływu obcych wyrobów i cudzoziemców. Dawniej zastępowały nasz przemysł cechy, teraz tylko towarzystwa mogą nam być w tym względzie pomocne. W nielicznych bardzo miastach u nas pozawiały się towarzystwa przemysłowe. Istnieją

one we Lwowie, w Przemyślu, w Tarnowie, w Drohobyczu i wszędzie bardzo korzystnie oddziałują na swoich członków. Bo najpierw utrzymują porządek między czeladzią i terminatorami i dają im pomoc w razie potrzeby. Spory między majstrami i czeladnikami załatwiają sądy polubowne złożone z majstrów i czeladników, dlatego jest sprawiedliwość.

Skoro raz takie stowarzyszenie się zawiąże są wszyscy prowadzący rzemiosło, które objęte jest statutami towarzystwa obowiązani ustawą przemysłową należeć do towarzystwa. Dlatego gdzie tylko powstanie podobne towarzystwo ma najlepszą podstawę istnienia i może zaraz z początku rozrządzać znaczącymi kapitałami. Takie przymusowe należenie do towarzystwa jest nawet konieczne, ponieważ są niektóre sprawy wspólne wszystkim jak np. wyzwalanie czeladników, posyłanie do szkół terminatorów.

Ponieważ zaś towarzystwa takie są ustawą nakazane, przeto też ze strony władzy politycznej mają poparcie. Obowiązki zaciągnięte w towarzystwie muszą być wypełniane pod zagrożeniem egzekucji. I to także tylko do wzrostu towarzystwa się przyczynia, bo każda rzecz nowa się niepodoba, a przynajmniej obudza podejrzenia, a tak jeżeli raz pod opieką rządu silnie się zakorzeni, to już potem i bez poparcia się ostoi.

Zwracamy uwagę na korzyści towarzystw przemysłowych tych wszystkich, którym dobro kraju leży na sercu. Przedewszystkiem poddajemy te uwagi do osądzenia naszym czytelnikom w tych miejscach, gdzie jeszcze takich towarzystw nie ma. i przypominamy, że podstawą ich jest ustawa przemysłowa, a nie nowa ustawa o stowarzyszeniach. Ustawa nowa mówi w ogólności o stowarzyszeniach, nie zachęca do ich zawiązywania, tylko powiada jak mają się ci zachowywać, którym się podoba związać w towarzystwo. Przeciwnie ustawa przemysłowa powiada, że gdzie towarzystwa przemysłowego nie ma, tam się powinni starać o utworzenie takiego. Powinni się starać przede wszystkim rękodzielnicy, bo mają z tego korzyści, bo się im otworzy kredyt, bo nie będą wyzyskiwani przez obcych, ale o zawiązywanie podobnych towarzystw tam gdzie ich nie ma, powinny się także starać władze powiatowe, panowie naczelnicy, bo tym sposobem podniosą dobrobyt obywateli, do czego są ze swego stanowiska urzędowego obowiązani.

Jeżeli urzędy tak ściśle przestrzegają poboru podatków powinni równie sumiennie starać się o wprowadzenie tych urządzeń, które przyczyniają się do podniesienia dobrobytu obywateli. Powinni tak zbawienną ustawę popierać, a nie jak starosta powiatowy w Przemyślu fałszywie przedstawiać rzeczy i powstrzymywać uchwały wydziału stowarzyszenia.

Odkrycia i wynalazki.

Sporządzanie dobrego tynku do bieleńia. Biały tynk, jeżeli w właściwy sposób jest użyty, jest bardzo ważnym artykułem w gospodarstwie domowym.

Zachowuje on bowiem nie tylko drzewo budynków od spróchnienia, lecz przyczynia się także w znacznej części do zdrowego stanu budynków, czyli one są z drzewa, czyli też